

SISÄ-SUOMEN SYYTTÄJÄNVIRASTO
Kelloportinkatu 5 A
33100 Tampere

25.2.2019

Sosiaali- ja terveysministeriö

Asia: Lausuntopyyntö lähisuhdeväkivaltarikosten sovittelu-raportista STM/449/2019

Lausunto

Lausunnonantajana olemme yhtä mieltä siitä, että lähisuhdeväkivaltailmiöön puuttuminen vaatii laaja-alaista, kokonaisvaltaista tarkastelua ja yhteistyön kehittämistä yli sektorirajojen. Tärkeää on sopia selkeät yhteiset päälinjaukset siitä, millaisia tapauksia voidaan ohjata sovitteluun ja minkälaiset tapaukset sinne eivät sovellu, jotta asiakkaiden oikeudenmukainen ja yhdenvertainen kohtelu turvataan. Yhteiset päälinjaukset helpottavat sekä poliisin että syyttäjän harkintaa sovitteluun ohjaamisratkaisuisissa. Jokaiseen tilanteeseen soveltuvien hyvin yksityiskohtaisten ohjeiden antaminen ei ole kuitenkaan tarpeellista, koska myös tapauskohtaiselle harkinnalle on hyvä jättää tilaa. Käytännön tilanteet ovat moninaisia ja vaativat myös kokonaistilanteen arviointia. Koulutus sovittavista linjauksista on tarpeellista kaikille sovitteluprosessissa toimiville tahoille. Koulutuksen kautta tulee myös varmistaa, että sovittelusta ei tule suora peruste syyttämättäjättämiselle vaan sovittelun jälkeenkin syyttäjät suorittavat riittävän harkinnan siitä, tuleeko asia sovittelusta huolimatta ohjata vielä myös oikeuden ratkaistavaksi.

Hankalin sovittelun edellytysten arviointiin liittyvä kriteeri on toistuvan väkivallan määritelmä eli milloin väkivallan toistuvuus on este sovitteluun ohjaamiselle. Tältä osin kriteerien tulisi olla mahdollisimman selkeät. Kun kaikille asiaa käsitteleville tahoille olisi selvää, milloin väkivallan toistuvuus on sellaista, että sovittelua ei lähtökohtaisesti voida enää tehdä niin asioiden käsittely nopeutuu, kun jo lähtökohtaisesti perusteettomat sovitteluun lähettämiset jäävät pois. Lausunnon sivulta 30 ilmenee, että haastatteluissa sovitteluhenkilöstö on pitänyt tärkeänä, että poliisi tarkastaisi osapuolten aikaisemman rikoshistorian ennen sovitteluun ohjaamista. Kun toistuvan väkivallan määritelmä on sovittu, on järjestelmän toimimisen kannalta jatkossa

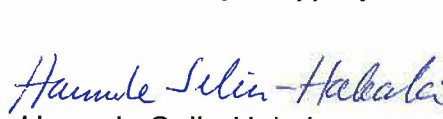
SISÄ-SUOMEN SYYTTÄJÄNVIRASTO
Kelloportinkatu 5 A
33100 Tampere

25.2.2019

ehdottoman tärkeää, että poliisi suorittaa rikoshistorian tarkastamisen ennen kuin lähettää asian sovitteluun.

Lausunnossa on sovittelualoitteiden ohjautumista sovittelutoimistoon ja sovittelun edellytysten arvioimista koskevassa kappaleessa (s.31) todettu, että mikäli jo aiemmin sovittelussa ollut osapuoli tulee toistamiseen sovitteluun, mutta uuden vastapuolen kanssa, tätä ei ole katsottu esteeksi sovittelulle. Tältä osin näkemyksemme mukaan sovittelun esteeksi tulisi katsoa, mikäli jo aiemmin sovittelussa ollut osapuoli tulee tekijäroolissa uudelleen sovitteluun väkivaltaisesta teosta, vaikka teon kohde vaihtuisi. Väkivalta on yhtä lailla toistuvaa, vaikka uhrin välillä vaihtuisivat kuten käytännössä usein tapahtuukin. Vastakkainen tulkinta avaa mahdollisuuden siihen, että hyvinkin väkivaltaista kohtelua jatkuvasti lähisuhteissaan käyttävä tekijä yhä uudelleen saisi mahdollisuuden sovitteluun. Ratkaisevaa tulee olla väkivaltatekojen määrä eikä uhrin henkilöllisyys.

Ohjaaminen väkivallan katkaisu- ym. palveluihin, tukihenkilön käyttämiseen ja tiedottaminen uhrille tämän oikeuksista tulisi painottaa selkeästi poliisin eikä syyttäjän tehtäväksi, koska poliisilla esitutkintaviranomaisena on ensikontakti asian osapuoliin jo mahdollisesti tapahtumapaikalla sekä asiaa käsittelevän tutkijan kautta henkilökohtainen kontakti myös kuulemisvaiheessa. Tällöin ohjaamistoimet ja tiedottaminen uhrin oikeuksista tapahtuvat mahdollisimman varhaisessa vaiheessa rikosprosessia. Syyttäjä on asianosaisten kanssa henkilökohtaisesti tekemisissä yleensä vain oikeuskäsittelyjen yhteydessä, johon ohjaus- ja opastamistoimet eivät luontevasti sovi. Samoin riskiryhmiin kuulumisen tunnistaminen edellyttää usein henkilökohtaista kontaktia tekijän ja uhrin kanssa. Ensimmäinen kontakti on poliisiviranomaisen kanssa ja viimeistään kuulusteluvaiheessa tulisi tutkijan kartoittaa tilannetta myös rikoksen uhrin suojelutarpeen arviointimenettelyn kautta (SM julkaisu 14/2016). Tätä suojelutarvetta arvioitaessa poliisin tulee olla tarvittaessa yhteydessä myös syyttäjään.

Hannele Selin-Hakala
johtava kihlakunnansyyttäjä

Jaana Linna
kihlakunnansyyttäjä